

Factsheet arbeidsmarkt verpleging, verzorging en thuiszorg Noord-Nederland

Februari 2018

In deze factsheet, opgesteld door ZorgpleinNoord, wordt aan de hand van de onderstaande indicatoren een beeld geschetst van de stand van zaken op de arbeidsmarkt voor de branche verpleging, verzorging en thuiszorg (vvt) in Noord-Nederland:

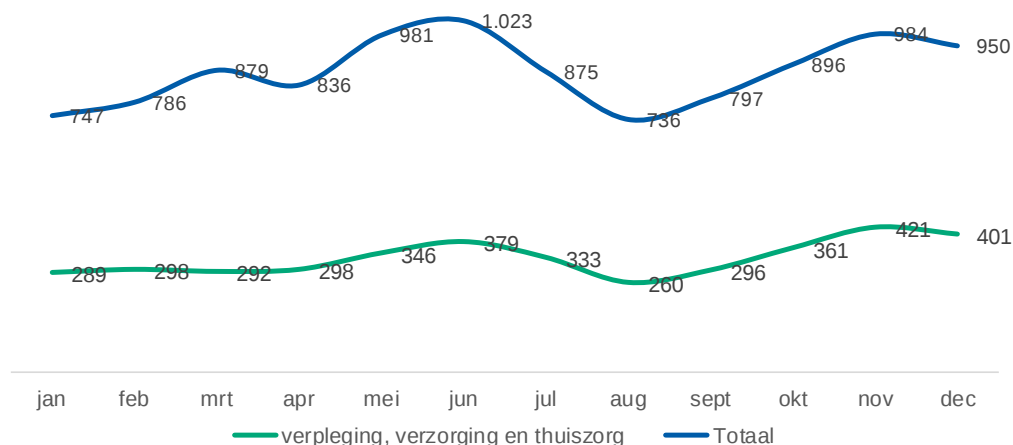
1. Vacature-ontwikkeling vacaturesite ZorgpleinNoord
2. Gerealiseerde en verwachte werkgelegenheidsontwikkeling voor de branche
3. Toekomstverwachting voor veelvoorkomende kwalificaties in de vvt branche
4. Onderwijsontwikkelingen
5. Demografische ontwikkelingen
6. Conclusies

1. Groeiend aantal vacatures vvt branche en veelvoorkomende vvt beroepen

- Het aantal vacatures voor de sector zorg en wijk (welzijn & maatschappelijke dienstverlening, jeugdzorg en kinderopvang) neemt sterk toe. In 2017 zijn er in Noord-Nederland op de vacaturesite van ZorgpleinNoord in totaal 10.490 vacatures geplaatst, oftewel 874 vacatures gemiddeld per maand (zie figuur 1). Vergeleken met 2016 zijn dit 3291 vacatures meer, een stijging van 46%. Het gemiddelde aantal vacatures lag toen op 600 vacatures per maand.
- In 2017 zijn er op de vacaturesite van ZorgpleinNoord 3.974 vacatures geplaatst voor de branche vvt. Met een aandeel van 38% is de vvt de branche met de meest geplaatste vacatures, gevolgd door de gehandicaptenzorg (19%) en de geestelijke gezondheidszorg (19%).
- Gemiddeld staan er 331 vacatures per maand op de website van ZorgpleinNoord voor een vacante functie in de vvt branche.

Figuur 1: Vacature-ontwikkeling sector zorg en wijk en vvt Noord-Nederland

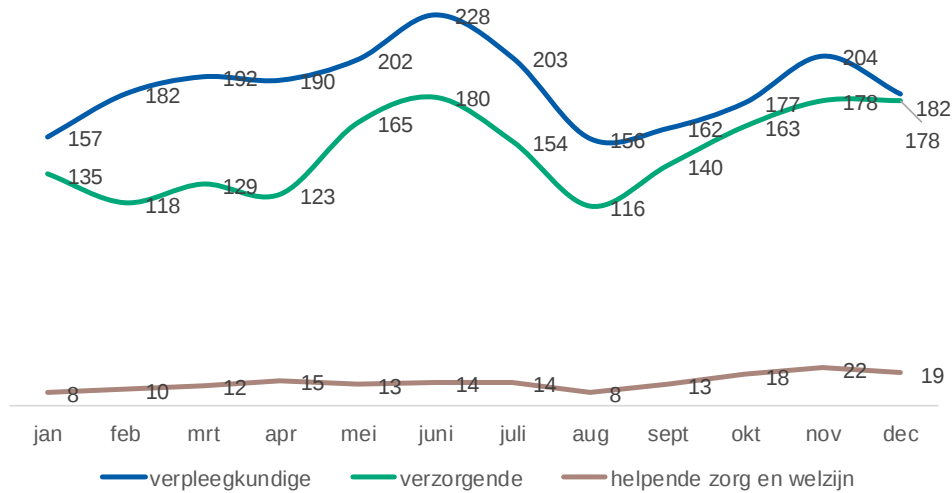
Bron: ZorgpleinNoord vacaturesite, 2018.

- Gedurende het jaar 2017 is bij alle veelvoorkomende vvt functies sprake van een stijgende lijn in het aantal geplaatste vacatures op de website van ZorgpleinNoord (zie figuur 2).
- Wanneer januari 2017 vergeleken wordt met december 2017 is dit bij helpende zorg en welzijn een stijging van 138% (n= 11), bij verzorgende 24% (n= 43) en bij verpleegkundige een stijging van 16% (n=25).

Figuur 2: Vacature-ontwikkeling van veelvoorkomende functies in de vvt branche

Bron: ZorgpleinNoord vacaturesite, 2017

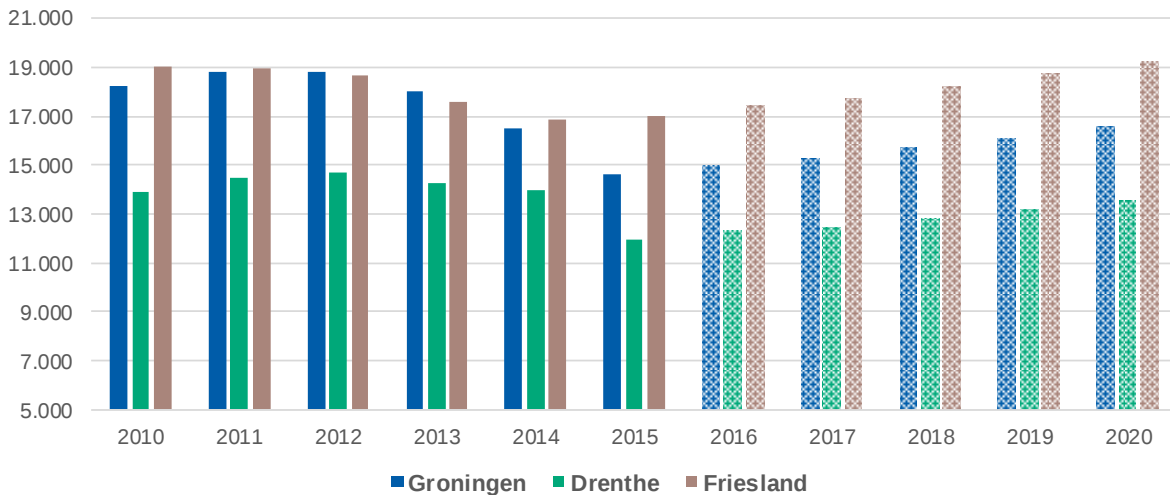

2. Werkgelegenheid vvt branche trekt weer aan in Noord-Nederland

- In Noord-Nederland waren in 2015 ongeveer 43.580 mensen werkzaam in de vvt branche. Dit is ongeveer 31% van het totaal aantal werknemers in zorg en wijk in Noord-Nederland. Ten opzichte van 2012, werken er in 2015 8.570 werknemers (-16%) minder in de vvt branche in Noord-Nederland.
- Naar verwachting neemt het aantal werknemers in de Noordelijke vvt branche de komende jaren weer toe, (zie ook figuur 3). Uitgaande van het veel-vraag Centraal Planbureau scenario is tussen 2015 en 2020 sprake van een groei van 13%, oftewel 2,6% per jaar voor de jaren 2016 t/m 2020.

Figuur 3: Ontwikkeling aantal werknemers in vvt branche in de drie Noordelijke provincies 2010-2020

Bron: Prismant 2016, bewerking ZorgpleinNoord.

Toelichting toekomstscenario's:

Bij de ontwikkeling van het aantal werknemers in de periode 2016 t/m 2020 is het landelijke scenario veel-vraag Centraal Planbureau toegepast. Dit scenario volgt t/m 2017 de ontwikkeling van de rijksbegroting en vanaf 2018 een raming van de zorguitgaven door het Centraal Planbureau. Er is op dit moment nog geen prognosemateriaal beschikbaar waarin de extra gelden voor de verpleeghuiszorg en de nieuwe kabinetsplannen zijn verwerkt.

- Voor de extramurale verpleging en verzorging wordt de grootste groei van de werkgelegenheid verwacht, oftewel een toename van 6,4% in 2016, 3,9% in 2017 en 2,5% per jaar van 2018 t/m 2020.
- In de intramurale verpleging en verzorging groeit het aantal werknemers naar verwachting met 1,9% in 2016, 1,3% in 2017 en van 2018 t/m 2020 2,5% per jaar.
- Voor de huishoudelijk hulp in de thuiszorg wordt in 2016 en 2017 geen groei verwacht, maar vanaf 2018 t/m 2020 wordt 3,4% groei per jaar verwacht van het aantal werknemers.

3. Verwachte groei veelvoorkomende kwalificaties in vvt branche verschilt

- Voor de veelvoorkomende functiegroepen in de vvt wordt een groei van werkgelegenheid verwacht in de noordelijke zorg- en wijk-sector tot en met 2020.
- De werkgelegenheid trekt, naar verwachting, het sterkst aan voor de hbo-verpleegkundige. Een verwachte groei van 3.010 (42%) werknemers.
- Ook de verwachte werkgelegenheidsgroei van verzorgenden is met 4.050 (21%) werknemers tussen 2015 en 2020 omvangrijk.
- Opvallend is de verwachte werkgelegenheidsgroei van het aantal zorghulpverleners op mbo-1 niveau. Vanwege toenemende vergrijzing verwacht het Centraal Planbureau dat de zorguitgaven aan huishoudelijk hulp weer gaan groeien. Of het werk voor deze functiegroep echt gaat groeien is afhankelijk van hoe Noord-Nederlandse gemeenten het extra geld uit de rijksbegroting voor huishoudelijke hulp gaan inzetten.
- Voor twee functies, helpende mbo-2 en medewerker maatschappelijke zorg mbo-4, wordt een kleine groei van het aantal banen verwacht ten opzichte van 2015. De verwachting van branche-experts in 2015 was dat werkgevers van verpleeghuizen, met het oog op bewoners met een complexere zorgvraag, meer verzorgenden-ig zouden gaan inzetten ten koste van helpenden. Hierdoor wordt een kleine werkgelegenheidsgroei verwacht voor het aantal helpenden. Voor de medewerker maatschappelijke zorg niveau mbo-4 geldt dat de inzet van deze functiegroep in vvt naar verwachting toeneemt, maar voor de gehele Noordelijke zorg- en wijk-sector daalt de verwachte inzet van deze kwalificatie.

Figuur 4: Ontwikkeling werkgelegenheid veelvoorkomende kwalificaties vvt 2015-2020

Bron: Prismant 2017, bewerking ZorgpleinNoord.

Kwalificatie en opleidingsniveau	Noord-Nederland		
	werknemers	scen. CPB/ veel-vraag	
	2015	groei 2016-2020	2016-2020 groei %
Zorghulp mbo-1	800	210	26%
Helpende mbo-2	3.850	40	1%
Verzorgende mbo-3	19.660	4.050	21%
Medewerker maatschappelijke zorg mbo-3	1.720	360	21%
Verpleegkundige mbo-4	16.710	780	5%
Medewerker maatschappelijke zorg mbo-4	7.200	200	3%
Verpleegkundige hbo	7.150	3.010	42%
Totaal VVS-kwalificaties	77.800	10.560	14%

De Noordelijke arbeidsmarkt voor vvt wordt de komende jaren krapper

- De onderstaande tabel laat zien dat vergeleken met 2017 de arbeidsmarkt voor veelvoorkomende functies in de vvt in 2020 krapper aan het worden is. Er bestaan nog steeds kleine overschotten maar deze overschotten nemen wel af.¹
- De arbeidsmarkt wordt krapper naarmate het opleidingsniveau van de kwalificaties stijgen. De tekorten worden vooral verwacht bij mbo- en hbo-verpleegkundigen.

Figuur 5: Verwachte tekorten en overschotten Noord-Nederland per kwalificatie in 2017 en 2020

Bron: Prismant 2017, bewerking ZorgpleinNoord.

Kwalificatie en opleidingsniveau	Tekort (-) of overschot (+) Noord-Nederland		
	werknemers	scen. CPB/ veel-vraag	
	2015	2017	2020
Verzorgende mbo-3	5.360	7%	2%
Medewerker maatschappelijke zorg mbo-3	520	33%	17%
Verpleegkundige mbo-4	4.850	2%	0%
Medewerker maatschappelijke zorg mbo-4	2.200	10%	9%
Verpleegkundige hbo	2.010	-6%	-10%
Totaal	21.120	5%	1%

4. Toenemende instroom veelvoorkomende vvt opleidingen

- Het percentage onderwijsdeelnemers in Noord-Nederland van opleidingen waarbij deelnemers veel in de vvt terecht komen, is vergeleken met 2012, in 2016 gestegen met 11% (n= 1.589).
- De instroom in de opleiding Zorghulp (niveau 1) is nihil geworden en instroom in de opleiding helpende (niveau 2) is flink gedaald. Dit is ook in de cijfers terug te zien in figuur 6.
- Het aantal onderwijsdeelnemers bij de opleiding verzorgende (niveau 3) is gestegen met 6% (n=208) en bij mbo-verpleegkunde (niveau 4) fors gestegen met 47% (n= 1.250). Bij hbo-verpleegkunde (niveau 6) is het aantal onderwijsdeelnemers nog iets sterker gestegen met 48% (n= 891).
- Het aantal onderwijsdeelnemers in de opleiding maatschappelijke zorg (niveau 3) is gedaald met 22% (n= 354) en bij maatschappelijke zorg (niveau 4) gestegen met 35% (n= 549).

Figuur 6: Ontwikkeling onderwijsdeelnemers veelvoorkomende vvt opleidingen 2012-2016

Bron: DUO 2017, bewerking ZorgpleinNoord.

Ontwikkeling onderwijsdeelnemers "vvt-opleidingen" Noord-Nederland						2012-2016	
Kwalificatie	2012	2013	2014	2015	2016	verschil	% verschil
Zorghulp (niveau 1)	199	146	19	1	0	-199	-100%
Helpende (niveau 2)	2.507	2.301	2.037	1.616	1.320	-1.187	-47%
Dienstverlening (sector Zorg en Welzijn)	0	0	0	165	431	431	n.v.t.
Verzorgende (IG) (niveau 3)	3.544	4.096	3.880	3.820	3.752	208	6%
Maatschappelijke zorg (niveau 3)	1.578	1.779	1.668	1.519	1.224	-354	-22%
Maatschappelijke zorg (niveau 4)	1.583	1.739	1.903	1.987	2.132	549	35%
Verpleegkundige (niveau 4)	2.665	2.970	3.206	3.561	3.915	1.250	47%
Verpleegkundige (niveau 6)	1.854	2.061	2.178	2.407	2.745	891	48%

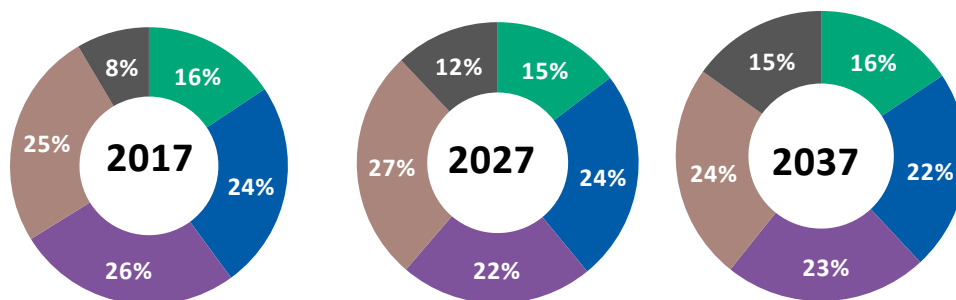
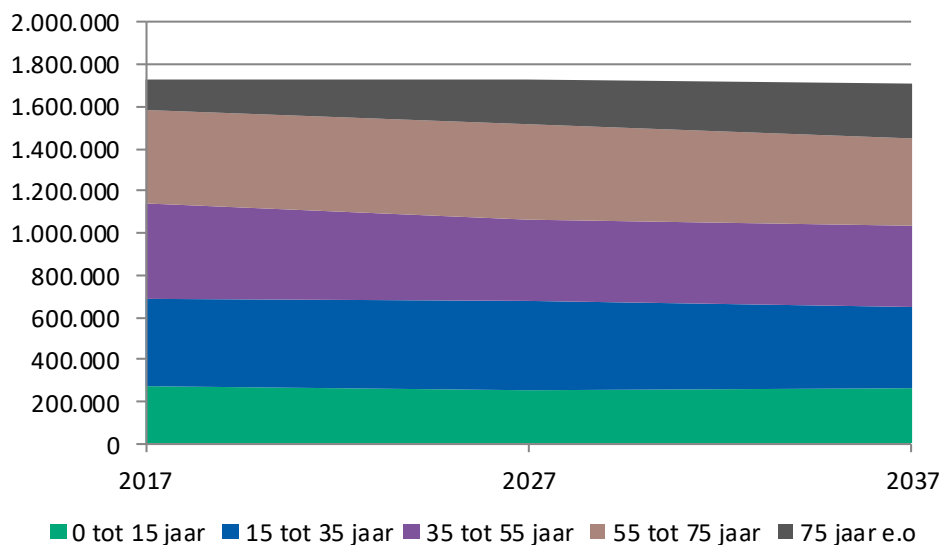
¹ Of er sprake is van een tekort of een overschot aan arbeidskrachten, wordt bepaald door de verwachte vraag van werkgevers af te zetten tegen het verwachte aantal mensen dat zich aanbiedt op de arbeidsmarkt. De verwachte vraag van werkgevers bestaat uit uitbreidingsvraag (meer of minder werkgelegenheid) en vervangingsvraag (medewerkers die sector verlaten vanwege o.a. pensionering, baan in een andere sector of ontslag). Het aanbod van mensen bestaat uit instroom vanuit het onderwijs, zij-instromers, herintreders en mensen die zich aanbieden vanuit een uitkering. Tekort: vraag van werkgevers is groter dan het aanbod van mensen. Overschot: vraag van werkgevers is kleiner dan het aanbod van mensen.

5. Samenstelling Noord-Nederlandse bevolking verandert: groei van aantal 75+-plussers en afname rest bevolking

- De komende twintig jaar daalt het aantal inwoners in Noord-Nederland, een afname van -19.100 mensen (+ 1%).
- Vooral de samenstelling van de Noord-Nederlandse bevolking verandert sterk. Het aantal inwoners in de leeftijd van 0 tot 75 jaar neemt af met ongeveer 130.800 mensen, waarbij het aantal mensen in de leeftijdscategorie 35 t/m 55 jaar het sterkst daalt (-15% en -65.700 mensen). Daarentegen groeit het aantal mensen met een leeftijd van 75 jaar en ouder met 76% in 2037 (+ 111.700 mensen).

Figuur 8: Verwachte ontwikkeling Noord-Nederlandse bevolking naar leeftijdsgroep in 2017, 2027 en 2037.

Bron: PBL en CBS 2016, bewerking ZorgpleinNoord 2017.

6. Conclusies:

- In de periode 2012-2015 is het aantal werknemers in de vvt branche sterk afgenomen.
- Naar aanleiding van het prognosemodel van Prismant (2016) en het sterk aantal toenemende vacatures op de vacaturesite van ZorgpleinNoord, is de verwachting dat de vraag naar werknemers in de vvt branche de komende jaren weer sterk zal toenemen.
- Cijfers van Duo laten zien dat het aantal onderwijsdeelnemers in de vvt branche vooral op de hogere kwalificatieniveaus toeneemt.

- Cijfers van het CBS tonen aan dat het totaal aantal inwoners in Noord-Nederland licht daalt en alleen het aantal mensen met een leeftijd van 75 jaar en ouder toeneemt in de bevolking.
- Naar verwachting groeit de werkgelegenheid in de vvt branche en wordt de arbeidsmarkt de komende jaren krapper. Daarbij neemt, door vergrijzing en ontgroening, het aantal potentiële zorgvragers de komende twintig jaar behoorlijk toe en daalt het aantal potentiële zorgverleners. Het is een hele opgave om nu en in de toekomst aan personeel te komen die de groeiende zorgvraag aan kan.

Bronnen:

- DUO (2017). Geraadpleegd 23 november 2017:
https://www.duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/mbo/onderwijsdeelnemers/
https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/ho/ingeschreven/hbo-ingeschr/
- PLB en CBS (2016). *Regionale bevolking- en huishoudensprognose 2016*.
- Prismant (2016). *Databank >Regionaal > Werkgelegenheid >Branches*. Geraadpleegd 5 januari 2017 op:
<http://www.azwinfo.nl/jive>
- Prismant (2017). *Arbeidsmarkttool 2016-2020*. Geraadpleegd 16 februari 2017 op:
<http://www.azwinfo.nl/documents/Arbeidsmarkttool>.
- ZorgpleinNoord (2017). *Ontwikkeling aantal geplaatste vacatures per maand*.
<https://www.zorgpleinnoord.nl/>

Over ZorgpleinNoord

ZorgpleinNoord is het grootste werkgeversverband voor zorg en welzijn in Noord-Nederland. Tot 1 januari 2017 was het werkgebied Groningen en Drenthe en sinds die datum hoort daar ook de provincie Friesland bij. In totaal worden bijna 270 werkgevers (± 65.000 fte) vertegenwoordigd uit alle branches van de sector zorg en wjk. Onder de zorg- en wjk-sector vallen de zorgbranches: ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg (GGZ), gehandicaptenzorg, verpleging, verzorging en thuiszorg (vvt), huisartsen, gezondheidscentra en overige (eerstelijns)zorg. De wjk-branches bestaan uit welzijn en maatschappelijke dienstverlening (wmd), jeugdzorg en kinderopvang.

Daarnaast zien ook gemeenten in toenemende mate de meerwaarde van samenwerking met ZorgpleinNoord en in het bijzonder geldt dit voor het sociaal domein.

ZorgpleinNoord ondersteunt en informeert werkgevers op het terrein van arbeidsmarktvraagstukken. Dit doet zij door het uitvoeren van arbeidsmarktonderzoek, het leveren van een bijdrage aan mobiliteitsvraagstukken, het imago van de sector en het geven van voorlichting over werken in de sector.

Op deze wijze wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de balans op arbeidsmarkt voor vraag en aanbod.

Landelijk is ZorgpleinNoord vertegenwoordigd in RegioPlus, het samenwerkingsverband van 14 regionale werkgeversverbanden, en werkt daarin nauw samen met het ministerie van VWS.

De missie van ZorgpleinNoord is het leveren van een waardevolle bijdrage aan zorg & welzijn en daarmee aan de leefbaarheid in de regio.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze factsheet dan kunt u contact nemen met één van de onderzoekers van ZorgpleinNoord namelijk:

Karin Doornbos, tel. 050-5757 470 / email: k.doornbos@zorgpleinnoord.nl.

Jort Voerman, tel 050-5757 470 / email: j.voerman@zorgpleinnoord.nl.